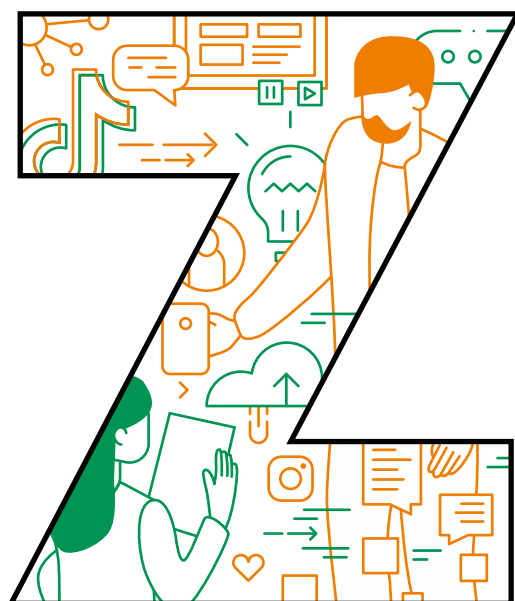


# TALENTEN NETWERKEN

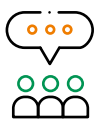
VOOR EEN BETERE LEEFWERELD



## GENERATIE Z



INSPIREREN



COMMUNICEREN



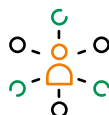
LUISTEREN



COCREËREN

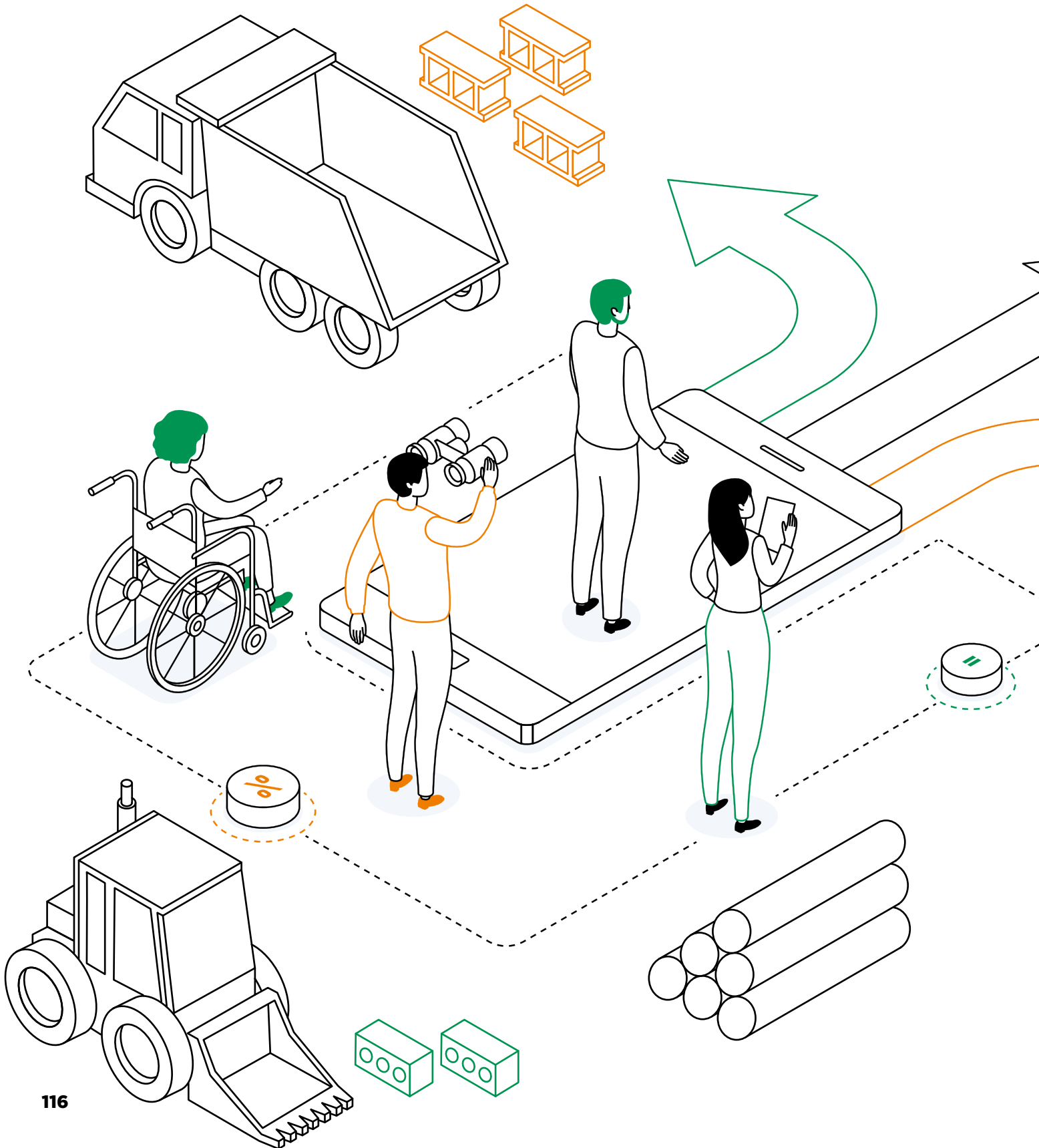


DELEN



VERBINDEN





# VERBANDEN MET NETWERKVORMING IN NIEUWE VLAAMSE REGERING

## HOOFDSTUK 5

De Vlaamse ministers hebben al in het najaar van 2019 het regeerakkoord voor 2019-2024 omgezet in beleidsnota's. Die leggen de contouren voor hun beleid voor de komende jaren vast. Dit hoofdstuk gaat specifiek na in welke mate netwerken en samenwerkingsverbanden in deze beleidsnota's een rol spelen en welke rol de bouwsector daarin kan vervullen.

## 5.1. NETWERKING OP HET VLAK VAN WERK

In uitvoering van de beleidsnota voor werk staat in de nieuwe strategie van de VDAB netwerking meer dan ooit centraal. Via deze netwerking wil de VDAB voornamelijk twee doelstellingen bereiken: een loopbaanperspectief voor elke burger en een perspectief op talent voor elke werkgever. In haar managementplan voor 2020-2050, zoals dat werd voorgelegd aan de raad van bestuur op 8 juli 2020, stelt de VDAB uitdrukkelijk dat zij dat als arbeidsregisseur niet alleen gaat

ONDANKS DE  
CORONACRISIS  
EN DE GESTEGEN  
WERKLOOSHEID  
DIE DAARUIT  
VOORTVLOEIDE,  
WIL DE SECTOR  
DAARBIJ GEEN  
DOELGROEPEN  
UITSLUITEN, ZOALS  
OOK DE VDAB HET  
MOTTO VAN 'LEAVE  
NO ONE BEHIND'  
BLIJFT HULDIGEN.



Installatie van een buffervat (ill. EEG)

realiseren maar wel “samen met een volledig ecosysteem van sterke, complementaire en expertisegedreven partners”. De VDAB wil “als regisseur en connector inspireren en proactief samenwerken” (p. 4). Vertrouwen in partners hoort daarbij maar ook feedback over hun werking. De VDAB wil trouw zijn aan aangegane verbintenissen maar tegelijk vermijden verwachtingen te creëren die zij niet kan waarmaken.

Het is daarbij de bedoeling om de samenwerking met lokale besturen en bedrijven te versterken. De VDAB wil met haar partners tot strategische resultaatgerichte samenwerkingsovereenkomsten komen. Met burgers die op een grotere afstand van de overheid staan, gaat zij gebruikmaken van



Medewerkers voor de tunnelboormachine gebruikt voor het regenwaterbekken aan de Grootveldlaan te Brussel (ill. Denys)

organisatienetwerken. Al jarenlang hebben de VDAB en het opleidingsfonds Constructiv ook op lokaal vlak samengewerkt voor de bemiddeling van werkzoekenden in het kader van de zogenaamde 'sectorale arbeidsbemiddeling' (SAP).

Maar de SAP liep medio 2020 volledig ten einde en samen met de SAP lokale sectorale bemiddelingsinitiatieven zoals Bouwkan in Kortrijk en Bouwbaan in Gent. Het is nu de bedoeling tot een nieuwe samenwerking te komen, zoals wij al aangaven in hoofdstuk 4.5. Ondanks de coronacrisis en de gestegen werkloosheid die daaruit voortvloeide, wil de sector daarbij geen doelgroepen uitsluiten, zoals ook de VDAB het motto van 'leave no one behind' blijft huldigen. In het licht van de blijvende krapte op de bouwmarkt kunnen beide organisaties elkaar vinden in de realisatie van een inclusieve arbeidsmarkt.

De VDAB zal volgens haar managementplan (op p. 16) zelf nog in eigen beheer zowel technische als oriënterende arbeidsmarktgerichte beroepsopleidingen organiseren. Die bieden een instap in een beroepencluster. Ook voor knelpuntvacatures biedt de VDAB nog eigen opleidingen aan "indien er zich geen partners aanbieden". Verder kan de VDAB zelf opleidingen aanbieden om tijdelijke hiaten te overbruggen.

Nog een belangrijke uitdaging in de samenwerking tussen de bouw en de VDAB bestaat erin concreet voor de bouw uit te maken welke opleidingen de VDAB zelf nog zal aanbieden, voor welke opleidingen zij wil overgaan naar tendering en welke extra plaats het werkplekleren in dit kader zal krijgen. In hoofdstuk 3.1. hebben we aangegeven welke rol de VDAB en eventuele onderaannemers kunnen spelen voor bouwberoepen waarvoor in het secundair bouwonderwijs geen aanbod bestaat.





Het charter techniekpromotie ondertekenen met het engagement om techniek en STEM- opleidingen actief te promoten bij kinderen, ouders en scholen (ill. VDS Vanderstraeten)

## 5.2. NETWERKING OP HET VLAK VAN ONDERWIJS

Om schoolverlaters aan te trekken moet de bouw de komende jaren volop gebruiken van het stijgend aantal 12- tot 17-jarigen en dus van het hogere aantal leerlingen in het secundair onderwijs tot 2026. Daarna zal dit aantal licht dalen. Om jongvolwassenen aan te trekken is de voorspelde stijging van de 18- tot 24-jarigen vanaf 2022 tot 2032 van belang die in de beleidsnota voor onderwijs wordt aangehaald (op p. 28).

Samenwerking staat ook voorop in de beleidsnota voor onderwijs. Die nota spreekt onder meer over de uitbreiding van de mogelijkheden van scholen om voordrachtgevers (uit het bedrijfsleven) in te schakelen. Minister Weyts pleit er ook voor om het onderwijs aantrekkelijker te maken voor zij-instromers door de opgebouwde

anciënniteit uit een vroegere beroepsloopbaan gefaseerd ruimer te honoreren.

### Nieuw concept van duaal lesgeven

Een belangrijk nieuw concept is dat van 'dual lesgeven'. Leraren en docenten worden gestimuleerd om tegelijk les te geven en te werken in een bedrijf. Maar ook het omgekeerde moet kunnen: ervaringsdeskundigen uit het bedrijfsleven die deeltijds voor een klas staan. "Ik maak echte uitwisselingsprojecten van leraren en werknemers van ondernemingen mogelijk", aldus nog de minister in zijn beleidsnota (p. 49). Hij wil hen vooral inschakelen voor

technische en wetenschappelijke vakken zoals wiskunde of chemie. Op die manier ontstaat er veel meer interactie tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

In 2020 wil minister Weyts hiervoor al met een proefproject starten. Het opleidingsfonds Constructiv heeft intussen besloten om samen met een aantal andere sectorfondsen aan dit proefproject deel te nemen. Een tiental jaren geleden werden aan een normaalschool te Lier nog bouwleerkrachten opgeleid. Maar deze onderwijsvorm werd intussen opgedoekt. Voorlopig vinden scholen nog bouwleerkrachten maar dan wel om negatieve redenen: enerzijds omdat het aantal praktijkkuren voor technische vakken in de eerste graad werden afgebouwd en anderzijds omdat het aantal leerlingen in het bouwonderwijs dermate afneemt dat ook het aantal klassen moet worden verminderd.

Het 'duaal lesgeven' is als concept nieuw maar de praktijk kan in de bouw terugblikken op een lange voorgeschiedenis. Nog op het einde van de 20ste eeuw fungeerden vooraanstaande aannemers (vaak voorzitter van beroepsfederaties) als lesgevers voor de opleidingen in de centra voor middenstandsvorming (CMO's), de voorlopers van de huidige Syntra. Voor de bouwopleidingen is het belangrijk dat bij duaal leren ook zelfstandigen aan bod kunnen blijven komen en dat deze formule niet beperkt wordt tot werknemers van bouwbedrijven.

Al sedert 15 jaar organiseert het Spectrumcollege in Beringen samen met het sleutel-op-de-deurbedrijf AVL Woningbouw een doorgedreven vorm van werkpleklernen. Door deze samenwerking leggen de leerlingen van het 5de en 6de middelbaar BSO bouw 14 van de 17 praktijkkuren af op een echte bouwwerf. Dit doen ze in klasgroep met hun leerkracht. Maar tegelijk voorziet het bedrijf in een ploegbaas als begeleider.

In haar opleiding voor professionele bachelor bouwkunde doet PXL te Hasselt in belangrijke mate een beroep op docenten uit het bedrijfsleven. Vaak gaat het om architecten en EPB-deskundigen, dus ook voornamelijk om zelfstandigen. Integratie in het vaste docententeam van PXL is belangrijk. Dat gebeurt via een introductiedag en via procescoaches. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is niet alleen de onderlinge technische maar ook de onderlinge pedagogische afstemming tussen eigen en externe docenten. Die is wellicht belangrijker dan dat aan externe docenten een minimaal aantal dagen pedagogische vorming wordt opgelegd.

## Bijscholing van leerkrachten

Een ander belangrijk aandachtspunt in de beleidsnota voor onderwijs is de relatief beperkte participatie van Vlaamse leerkrachten aan professionaliseringsactiviteiten in vergelijking met leraren in andere landen (p. 23). Deze professionalisering vormde trouwens ook een cruciaal aandachtspunt in het STEM-manifest dat Voka samen met sectororganisaties (zoals de VCB) eind 2018 heeft uitgebracht. Ook hiervoor opent samenwerking met de sector interessante perspectieven.

Het opleidingsfonds Constructiv vervult op dit vlak al jarenlang een vooraanstaande rol. In 2018-2019 bijvoorbeeld heeft dit fonds 345 leerkrachten bijgeschoold, niet alleen over meer traditionele thema's zoals VCA en mentorschap maar ook rond innovatieve onderwerpen zoals SketchUp, Revit, moderne meettechnieken en BIM. Op die manier zorgt de sector er nu al voor dat de opleidingen inhoudelijk actueel zijn en inspelen op de realiteit van morgen, ook wat de digitale competenties betreft, nog een ambitie van minister Weyts in zijn beleidsnota (p. 68).

LERAREN EN DOCENTEN  
WORDEN GESTIMULEERD  
OM TEGELIJK LES TE  
GEVEN EN TE WERKEN  
IN EEN BEDRIJF. MAAR  
OOK HET OMGEKEERDE  
MOET KUNNEN:  
ERVARINGSDESKUNDIGEN  
UIT HET BEDRIJFSLEVEN DIE  
DEELTIJDS VOOR EEN KLAS  
STAAN.

Samen met de minister voor werk wil de minister voor onderwijs verder inzetten op het duaal leren als volwaardige leerweg. In de bouw bleef het duaal leren tot nu toe beperkt tot studierichtingen met een arbeidsmarktfinaliteit. Maar minister Weyts wil het aanbod uitbreiden naar richtingen met een

dubbele finaliteit en met een doorstroomfinaliteit. Tegelijk wil hij het duaal leren uitbreiden naar opleidingen in het hoger onderwijs. Hij gaat daarvoor een beleidskader en de passende regelgeving uitwerken. De VCB staat positief tegenover beide beleidsintenties. Zij impliceren een aanzienlijke intensifiëring van de uitwisselingen tussen scholen en bouwbedrijven. Het duaal leren in het hoger onderwijs heeft al proefgedraaid in een paar hogescholen via graduaatsopleidingen voor de bouw die al voor een derde van het curriculum voorzagen in werkplekleren.

Om het draagvlak voor technologie, innovatie en wetenschap bij de jonge Vlamingen te vergroten werkt minister Weyts aan een nieuw ambitieus STEM-actieplan

voor 2020-2030. “We houden rekening met de bekommernissen van de jongeren en verbinden STEM uitdrukkelijk met het aanpakken van grote maatschappelijke vraagstukken”, aldus de beleidsnota voor onderwijs (op p. 42).

In de recentste STEM-oproep van het VLAIO moeten projecten inspelen op één van de 3 transitieprioriteiten, met name op digitalisering, circulaire economie, energie en klimaat. De bouwsector is daartoe in zeer hoge mate geëigend vermits zij een belangrijke bijdrage kan leveren tot de reductie van de CO<sub>2</sub>-uitstoot, Europees koploper op het vlak van circulaire economie is en in een versneld tempo digitaliseert.

## 5.3. NETWERKING OP HET VLAK VAN INNOVATIE

Ook in de beleidsnota voor economie, wetenschapsbeleid en innovatie zijn de oplossing van maatschappelijke problemen enerzijds en impact en samenwerking anderzijds prioritaire aandachtspunten. “Research- en ondernemingsprojecten moeten een concrete bijdrage leveren aan maatschappelijke en economische uitdagingen. Impact zal ook een belangrijk toetsingscriterium zijn voor de instrumenten en programma’s die ik beleidsmatig inzet. Enkel via meer en betere samenwerking wordt het economisch en maatschappelijk potentieel ten volle benut. Samenwerking maakt elke individuele wetenschappelijke en economische speler sterker ... Ik wil ook meer samenwerking tussen wetenschappelijke disciplines en sectoren ... Voor heel wat maatschappelijke uitdagingen, zoals de klimaatuitdagingen, de vergrijzing en de mobiliteit zal net technologische innovatie ons oplossingen aanreiken”, aldus de visie van minister Crevits in deze beleidsnota (op p. 5 en 6).

### Innovatie-ecosysteem

De minister gaat daarbij uitdrukkelijk uit van de idee van een ‘innovatie-ecosysteem’ en van het innovatiemodel van de quadruple helix, met betrokkenheid van overheid en wetenschappers, ondernemers én burgers. In hoofdstuk 2.3. van dit visierapport hebben we al de contouren van dergelijke ecosystemen in de bouw geschetst. In dit verband valt op dat de bouw een zeer belangrijke rol vervult in de oplossing van maatschappelijke problemen, dat bij de bouw ook een zeer nauwe betrokkenheid van overheden, ondernemers, kennisinstellingen en burgers bestaat en dat de sector daardoor een perfecte voedingsbodem voor de ontwikkeling van quadruple helix zou kunnen vormen maar dat tegelijk de bouw bijna volledig ontbreekt in de Vlaamse statistieken over onderzoek en ontwikkeling.





Installatie van een bedbalk waar de medische gassen op aangesloten zijn (ill. EEG)

“RESEARCH- EN  
ONDERNEMINGSPROJECTEN  
MOETEN EEN CONCRETE  
BIJDRAGE LEVEREN AAN  
MAATSCHAPPELIJKE EN  
ECONOMISCHE  
UITDAGINGEN ...

De beleidsnota maakt op Vlaams niveau melding van vier strategische onderzoekscentra (VITO voor cleantech en duurzame ontwikkeling, Imec voor nano-elektronica, nanotechnologie en ICT-systemen, VIB voor biotechnologie en Flanders' Make voor de maakindustrie) en van een beperkt aantal speerpuntclusters (Catalisti voor de chemie- en kunststofsector, het SIM voor de materiaalindustrie, het VIL voor de logistiek, Flux50 voor energie, Flanders' Food voor de agro-voedingsindustrie en de Blauwe Cluster voor economische activiteiten op zee). Maar de bouwsector beschikt zelf over geen specifieke speerpuntcluster.

### Netwerken openen voor de bouw

Dat de voormelde onderzoekscentra en speerpuntclusters hun netwerk openen voor de bouw en de bouwbedrijven is dus van cruciaal belang voor de bevordering van de innovatie in de bouwsector. De volgende passage uit de beleidsnota stemt in dit verband alvast hoopvol: “We maken een strategische analyse over een optimale inpassing van de Vlaamse wetenschappelijke instellingen en sectorale innovatie-initiatieven of collectieve centra in het Vlaamse innovatie-ecosysteem. We onderzoeken in het bijzonder hoe we de afstemming met het clusterbeleid kunnen optimaliseren” (p. 43). Netwerking zal op dit vlak een belangrijk aandachtspunt blijven.

Met de sectoroverschrijdende sensibiliseringsacties en lerende netwerken van het NIVB die eerder al in hoofdstuk 2.2 werden toegelicht, heeft de sector intussen zelf ook al het initiatief genomen om buiten de strikte grenzen van het bouwbedrijf met bouwverwante partners tot een wederzijdse kruisbestuiving van ideeën te komen.

## 5.4. NETWERKING OP HET VLAK VAN ENERGIE

Tot slot van haar inleiding tot de beleidsnota voor energie stelt minister Demir: "Ik wil daarom in permanente dialoog gaan met onze burgers, ondernemingen en lokale besturen om hen maximaal te betrekken bij de realisatie van de energietransitie." Voor nieuwbouw stelt zij vast dat de Vlaamse bouwsector voorloopt op de Europese doelstelling om vanaf 2021 enkel bijna-energie neutraal te bouwen. Maar de renovatiegraad moet omhoog.

Volgens de beleidsnota voldoet amper 5% van de bestaande woningen en 10% van de bestaande appartementen aan de langetermijndoelstelling, namelijk het nieuwbouwenenergieprestatieniveau van 2015. Om deze doelstelling versneld te realiseren wil de minister de samenwerking met de bouw-, financiële en energiesector verder zetten via een doorstart van het renovatiepact (een renovatiepact 2.0). Om de energieprestaties van niet-residentiële gebouwen te verbeteren wil de minister met de betrokken stakeholders een cocreatie-traject opzetten.



Kabels aanleggen voor een nieuw windmolenpark in Zeebrugge (ill. BESIX)

### Tewerkstellingsplan voor de renovatiesector

Tegelijk wil de minister voor en samen met de renovatiesector een tewerkstellingsplan uitwerken. Dit actieplan zal volgens de beleidsnota (p. 33-34) een dubbele doelstelling nastreven: enerzijds planmatige oplossingen voor een structureel verhoogde instroom van arbeidskrachten in de sector uitwerken en anderzijds efficiëntere en minder arbeidsintensieve technieken voor energetische renovaties ontwikkelen.

Op het vlak van tewerkstelling zou de mogelijke opstart van duale trajecten in de studierichting Centrale Verwarming en Sanitaire installaties op BSO- en van Technicus Installatietechnieken op TSO-niveau vanaf het schooljaar 2020-2021 een belangrijke impuls moeten betekenen. Deze opleidingen zouden even succesvol moeten worden als de duale trajecten voor elektriciens. Voor heel wat renovatieberoepen (voeger-gevelreiniger, sloopwerker, asbestverwijderaar, betonhersteller en restauratievakman) bestaat momenteel geen of maar een beperkt aanbod in het secundair onderwijs.



Aanleg van de buizen voor het ventilatiesysteem (ill. VDS Vanderstraeten)

Ofwel kan dit aanbod er de komende jaren toch nog komen, ofwel moet de VDAB dit kunnen aanbieden, al dan niet met gespecialiseerde opleidingsverstrekkers als onderaannemers. Ook de formule van het 'dual lesgeven' kan voor de renovatiesector soelaas bieden. Met name oudere werknemers en zelfstandigen uit de renovatiesector zouden zich kunnen inzetten om jongeren op dit vlak te begeleiden.

Tegelijk zouden bachelors en masters bouwkunde tijdens hun studiejaren meer dan nu bij renovatiewerken moeten worden betrokken. Een knelpunt daarbij is dat heel wat renovatiewerken worden uitgevoerd door kleinere bouwbedrijven die niet werken met hoger geschoolde renovatiecoördinatoren. Die kunnen wel meer aanbod komen naarmate in de renovatiesector meer ruimte komt voor opschaling, industrialisatie en prefabricatie en dus ook voor grotere bedrijven. De technologische en de tewerkstellingsaspecten zijn dus nauw met elkaar verbonden.

### **Samenwerking tussen energie-actoren**

Op het vlak van energie zal de samenwerking tussen diverse actoren almaar toenemen. In gebouwen speelt niet alleen de traditionele wisselwerking tussen bouwschil en installaties maar steeds meer

de onderlinge afstemming van meerdere bronnen van hernieuwbare energie (zoals de combinatie van pv-panelen en warmtepompen). Een ander fenomeen dat aan belang gaat winnen, is de integratie van laadinfrastructuur voor elektrische wagens in gebouwen. De verplichte installatie van dergelijke laadpunten of althans het proactief voorzien van de nodige aansluiting en bekabeling vloeit alvast voort uit de recentste EPB-richtlijn. In haar beleidsnota wou de minister die verplichting al begin 2020 naar Vlaamse regelgeving omzetten.

Voor meer complexe en innovatieve gebouwen wil minister Demir uitdrukkelijk de kans geven aan bouwteams om aan de hand van dynamische simulaties en andere geavanceerde ontwerptechnieken aan te tonen dat het gebouw aan de eisen voldoet (p. 40-41 van de beleidsnota).

Daarnaast vormen op steeds meer locaties warmtenetten een alternatief voor individuele warmteproductie en is er het instrument van de lokale energiegemeenschappen waarvoor minister Demir een regelgevend kader wil uitwerken. De beschikbaarheid van restwarmte is daarbij een belangrijke troef. Wijk- en buurtbatterijen kunnen in dit verband ook een rol vervullen, evenals de opslag van energie onder de vorm van waterstof of andere synthetische brandstoffen. Vlaanderen wil immers koploper in de waterstofeconomie worden, aldus nog de beleidsnota voor energie.





Asfalteren op het op- en afrittencomplex te Aalter (ill. Stadsbader)

## 5.5. NETWERKING OP HET VLAK VAN OMGEVING

Ook in haar omgevingsbeleid stuurt minister Demir uitdrukkelijk aan op een cocreatie met de samenleving: “Om deze brede transversale doelstellingen te realiseren (op het vlak van ruimte, omgevingsklimaat, klimaat, biodiversiteit en circulaire samenleving) zet ik actief in op sensibilisering, betrokkenheid en cocreatie. Burgers en bedrijven zijn voor mij mede-eigenaar van het omgevingsbeleid” (p. 19).

De nood aan samenwerking wordt nog versterkt door de toenemende complexiteit van projecten. Zo wil de minister het multifunctioneel en adaptief gebruik van gebouwen stimuleren. Dit impliceert

flexibiliteit in de ruimte én in de tijd. In een ruimere context wil minister Demir ook inzetten op de kwaliteitsvolle transformatie van locaties. Voor infrastructuurwerken groeit het besef van een bredere integrale benadering. De beleidsnota spreekt in dit verband van geïntegreerde gebiedsontwikkeling waardoor het project optimaal aansluit bij zijn omgeving. Voor locaties waar een complexe set aan omgevingsdoelen moet worden gerealiseerd en een bepaalde ingreep ook andere investeringen kan triggeren, wil zij ‘impulsprojecten’ opzetten.

Minister Demir wil lerende netwerken rond de operationalisering van de bouwshift

Multidisciplinair werken met combinatie van wegen-, spoorwegen en tunnelbouw voor het Brabo II-project (ill. BAM)

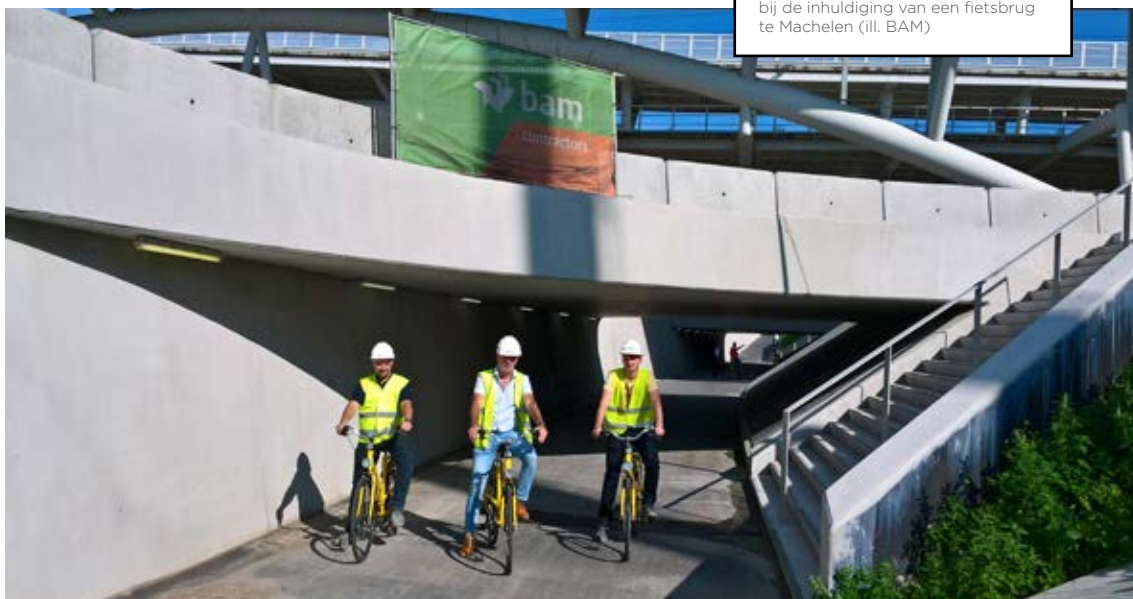


ontwikkelen. Dit sluit aan bij het overlegplatform dat onder de vorige regering nog van start is gegaan onder de naam van 'Vlaamse Bouwagenda'. Aanvankelijk was het de bedoeling de partners van de Vlaamse Bouwagenda rond drie belangrijke pijlers van het omgevingsbeleid te laten werken: de hoogwaardige recyclage van grondstoffen via urban mining, anders bouwen met minder ruimtegebruik en de creatie van woon-, werk- en leefwijken met een betere woon- en leefkwaliteit (kwalitatieve stadsontwikkeling). De Vlaamse Bouwagenda is een samenwerking tussen de VCB, Bouwunie, de BVS (Beroepsvereniging van de Vastgoedsector), het departement en de minister bevoegd voor omgeving.

Tegelijk mag de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid volgens de beleidsnota niet langer een ambtelijk overlegforum blijven: de commissie moet evolueren naar "een partnernetwerk met alle betrokken actoren en stakeholders (p. 60). Deze commissie krijgt voortaan ook een rol in de Blue Deal voor de strijd tegen droogte en waterschaarste.

DE NOOD AAN  
SAMENWERKING WORDT  
NOG VERSTERKT DOOR DE  
TOENEMENDE COMPLEXITEIT  
VAN PROJECTEN. ZO  
WIL DE MINISTER HET  
MULTIFUNCTIONEEL EN  
ADAPTIEF GEBRUIK VAN  
GEBOUWEN STIMULEREN.

Medewerkers strekken zelf de benen bij de inhuldiging van een fietsbrug te Machelen (ill. BAM)





## 5.6. DIGITALISERING ALS RODE DRAAD

Bij elk van de voormelde samenwerkingen valt op dat de digitalisering daarbij een cruciale rol vervult.

Op het vlak van werk koestert de VDAB uitdrukkelijk de ambitie om uit te groeien tot de 'trusted advisor' voor alle data die zijn gelieerd aan de arbeidsmarkt. Klanten van de VDAB genereren zelf heel wat data. Werkgevers publiceren vacatures bij de VDAB en schrijven sollicitatiefeedback weg, burgers noteren nieuwe data op hun gepersonaliseerde website en burgers schrijven zichzelf in als werkzoekende. Het eerste contact van de werkzoekende met de VDAB gebeurt nu trouwens volgens een digital 24/7-stramien. Op basis van (laagdrempelige) digitale producten kan de werkzoekende zijn zoektocht naar werk zelf in handen

nemen. Maar tegelijk rekent de VDAB op de connectie met heel wat partners en actoren op de arbeidsmarkt om de beschikbare data te verrijken.

### Elektronische leeromgeving

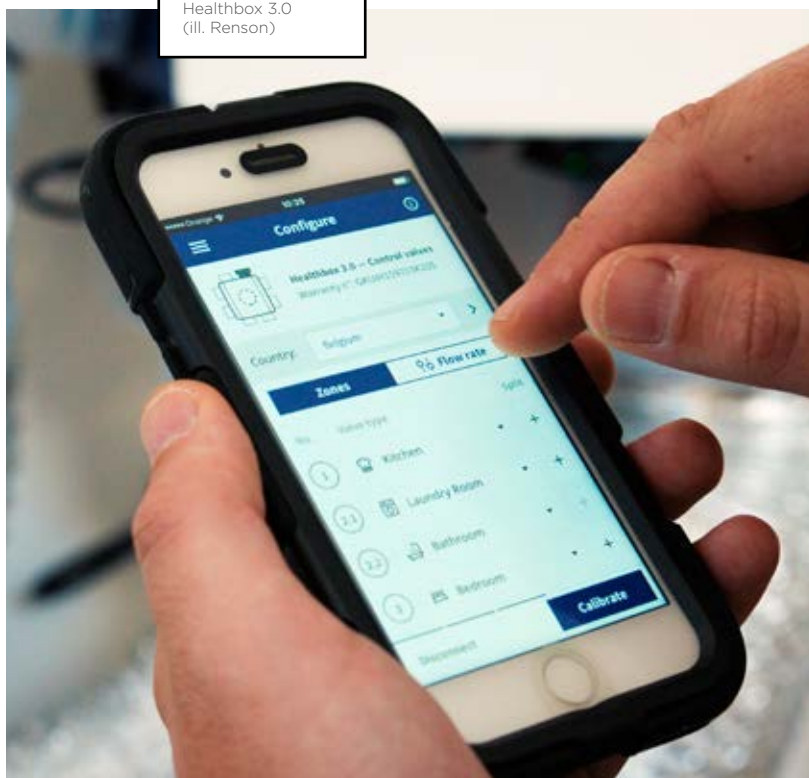
De beleidsnota voor onderwijs geeft op p. 30 aan dat 99% van de secundaire scholen over een elektronische leeromgeving beschikken maar stelt tegelijk vast dat ICT-innovaties de klaspraktijk maar in heel beperkte mate hebben beïnvloed. De in precoronatijden gepubliceerde beleidsnota stelt dat er nog geen sprake is van een veralgemeend en veelvuldig gebruik van ICT en digitale media voor lesdoeleinden. Dit heeft volgens de nota onder meer te maken met een gebrek aan kwaliteitsvol digitaal leer materiaal en software.

De online bibliotheek Building your Learning van Constructiv bevat intussen 157 items maar nog maar 2 video's. De VDAB daarentegen en ook het WTCB hebben intussen al een uitgebreid assortiment aan visueel en via internet beschikbaar materiaal uitgebouwd.

Op het vlak van energie wil minister Demir een fijnmazig aanbod aan thermografische foto's van daken en gevels ontwikkelen. Die moet de dienstverlening van woon- en energieloketten aan kandidaat-verbouwers ondersteunen. De woningpas wordt verder uitgebouwd als digitaal paspoort van de woning. De VCB suggereert om in die woningpas ook al de beschikbare informatie over asbest te integreren. In de beleidsnota van de minister wordt ook voorgesteld om de EPC-gegevens te delen met de kredietverleners. Op basis van de EPC-gegevens en van simulaties, scenario's en bouwplannen kunnen de kredietverleners aan kandidaat-kopers extra leencapaciteit of een extra voordelig krediet toekennen. Ook de introductie van digitale meters zal de digitalisering van het energiesysteem versnellen.

Om ondernemers in staat te stellen hun elektriciteits- en aardgasverbruik op te volgen wil

Configuratie van de Healthbox 3.0 (ill. Renson)



de minister een automatische rapportering van energiedata voor kleinere bedrijven opzetten. Voor niet-residentiële gebouwen moet een publiek toegankelijk dataplatform inzicht verschaffen in de energiegegevens van die gebouwen in combinatie met hun bouwtechnische eigenschappen.

Op het vlak van omgeving stelt minister Demir vast dat juist moderne technologie bijdraagt tot de 'democratisering' van kennis en expertise. Informatie is nu toegankelijker dan ooit tevoren. Dat leidt tot nieuwe vormen van participatie maar doet volgens de beleidsnota voor omgeving ook het belang van correcte informatie toenemen. De minister wil daarom het gebruik van al beschikbare gegevens over omgeving, klimaat, materialen- en energiebeheer optimaliseren, met name om daardoor extra kansen voor innovatie te creëren, en die data optimaal openstellen.



Rechtstreeks de BIM-data oproepen door de QR-code in te scannen (ill. BAM)

## Maximaal digitaal

Minister Demir wil ook het BRV (Beleidsplan Ruimte Vlaanderen) op een eigentijdse wijze in de markt zetten, d.w.z. maximaal digitaal. De komende jaren wil zij verder werken aan de digitale ontsluiting van de bodeminformatie. Voor de meetnetten voor water wil zij een 'digitale kwantumsprong' maken (p. 54). Ook voor haar omgevingshandhavingsbeleid wil de minister inzetten op innoverende technieken, zoals drones, satellieten en sensoren. Voor de recyclage van materiaalstromen wil zij gebruik maken van digitale traceerbaarheid.

Als minister van innovatie wil Crevits de digitale uitwisseling van gegevens faciliteren. Het VLAIO (Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen) moet zelf een data-gedreven organisatie worden die systematisch data uit het hele partnernetwerk verzamelt, hierop analyses maakt en die inzichten terug aan het partnernetwerk aanreikt. De Vlaamse regering moet volgens de beleidsnota voor innovatie de motor worden voor de uitbouw van een gebiedsdekkend 5G-netwerk. De minister hecht in haar nota ook veel belang aan de uitbouw van het Vlaamse

glasvezelnetwerk. Het Vlaamse onderzoeksnetwerk dat daar deel van uitmaakt, moet tegen 2026 minstens '100 gigabit ready' worden.

Bijkomend hecht de beleidsnota veel belang aan cybersecurity en aan Artificiële Intelligentie "dat zich in de kern van alle nieuwe slimme technologieën" bevindt (p. 21). Op die manier creëert de minister de randvoorwaarden voor een veilig en optimaal gebruik van digitale data. Daarnaast pleit zij voor de installatie van laagdrempelige Digital Experience Labs waar Vlaamse bedrijven de kans krijgen om te experimenteren met toepassingen in AI en de digitale ondersteuning van bedrijfsprocessen.

TABEL 9

Mogelijkheden van netwerking vanuit de Vlaamse beleidsnota's

Bron: : VCB op basis van beleidsnota's

	WERK	ONDERWIJS	INNOVATIE	ENERGIE	OMGEVING
<b>Samenwerkingskansen</b>	<p>VDAB als regisseur in ecosysteem met partners</p> <p>Meer ruimte voor tendering en onderaanneming</p> <p>Resultaatsgerichte samenwerkingsovereenkomsten</p>	<p>Voordrachtgevers van bedrijven</p> <p>Duaal lesgeven</p> <p>Samenwerking rond innoverende bijscholing van leerkrachten</p> <p>Uitbreiding van duaal leren naar hoger onderwijs</p> <p>Nieuw STEM-actieplan met partners rond maatschappelijke uitdagingen</p>	<p>Meer en betere samenwerking</p> <p>Meer focus op maatschappelijke problemen en impact</p> <p>Innovatie-ecosysteem met samenwerking tussen strategische onderzoekscentra, speerpuntclusters en collectieve centra</p> <p>Innovatiemodel van quadruple helix</p>	<p>Doorstart van renovatiepact 2.0</p> <p>Tewerkstellingsplan voor renovatiesector</p> <p>Meer kansen op innovatie voor bouwteams</p> <p>Focus op warmtenetten en lokale energiegemeenschappen als alternatieven voor individuele warmteproductie</p>	<p>Focus op cocreatie: burgers en bedrijven als mede-eigenaars van het omgevingsbeleid</p> <p>Bredere integrale benadering van infrastructuurwerken</p> <p>Geïntegreerde gebiedsontwikkeling via impulsprojecten</p>
<b>Digitale instrumenten</b>	<p>VDAB als trusted advisor op basis van alle data van de arbeidsmarkt</p> <p>Eerste contact met werkzoekenden volgens digitaal 24/7-stramien</p>	<p>Bevordering van elektronische leeromgeving en ICT-innovaties in de klaspraktijk</p>	<p>VLAIO als datage driven organisatie</p> <p>Uitbouw van 5G-netwerk</p> <p>Uitbouw van Vlaams glasvezelnetwerk</p> <p>100 gigabit ready onderzoeksnetwerk</p> <p>Digital Experience Labs waar Vlaamse bedrijven kunnen experimenteren met AI en de digitalisering van bedrijfsprocessen</p>	<p>Fijnmazig aanbod van thermografische foto's en kaarten</p> <p>Woningpas als digitaal paspoort</p> <p>EPC-gegevens delen met kredietverleners</p> <p>Uitrol van digitale meters</p> <p>Automatische rapportering van energiedata van kmo's</p> <p>Dataplatform voor niet-residentiële gebouwen</p>	<p>Data op vlak van omgeving optimaal openstellen</p> <p>Digitale ontsluiting van bodeminformatie</p> <p>Digitale kwantumsprong voor meetnetten voor water</p> <p>Digitale traceerbaarheid voor de recyclage van materialenstromen</p> <p>Omgevingshandhavingsbeleid op basis van drones, satellieten en sensoren</p>
<b>Mogelijke netwerking vanuit de bouwsector</b>	<p>Nieuwe samenwerkingsovereenkomst van de sector met de VDAB met focus op tendering, lokale netwerking en inclusief arbeidsmarktbeleid</p>	<p>Project rond de implementatie van duaal lesgeven in de bouw</p> <p>Verdere uitbouw van innovatief en virtueel lesmateriaal voor leerkrachten</p>	<p>Sectoroverschrijdende sensibiliseringsacties en lerende netwerken gericht op ervaringsuitwisseling in het kader van het NIVB</p>	<p>Nieuw overleg met kredietverleners rond de financierbaarheid van woningrenovaties</p>	<p>Voortzetting van cocreatief overleg in kader van de zogenaamde 'Bouwagenda'</p>

## BESLUIT

*Uit een analyse van de Vlaamse beleidsnota's voor 2019-2024 blijkt dat elke nota op verschillende domeinen mogelijkheden tot netwerking met sectoren en bedrijven biedt. Tabel 9 geeft een schematisch overzicht van talrijke netwerkmogelijkheden.*

*Het valt ook op dat voor deze netwerken in belangrijke mate gebruik wordt gemaakt van innoverende digitale tools. Bouwbedrijven moeten zich dus niet alleen bekwamen in de digitale tools die nuttig zijn om hun eigen processen te digitaliseren en efficiënter te maken. Het is belangrijk dat zij zich ook bekwamen in de talrijke digitale tools die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt. Zij moeten die niet altijd zelf toepassen maar wel weten dat zij bestaan, ze kunnen consulteren en ze desgevallend kunnen integreren in de eigen werking.*

*Tabel 9 maakt ook duidelijk dat de bouwsector nu al een concrete bijdrage levert of plant binnen deze netwerkmogelijkheden. Deze netwerking biedt als bijkomend voordeel dat de bouwsector zich omringt met een almaar ruimere kring van stakeholders. Om het imago van de bouw bij de jongeren te verbeteren maakt de VCB precies gebruik van dit netwerk van stakeholders.*

*In de imagocampagne van de VCB die vanaf september 2020 van start gaat, leggen zij vanuit diverse invalshoeken getuigenis af over het belang van de bouw voor de oplossing van diverse maatschappelijke problemen. De diversiteit van deze getuigenissen bewijst tegelijk de wijdvertakte impact van de bouwsector. De VCB hoopt dat juist deze boeiende veelzijdigheid in combinatie met maatschappelijke relevantie meer jongeren ertoe zal aanzetten om voor een bouwopleiding en een bouwjob te kiezen. De VCB is ervan overtuigd dat deze factoren vooral kunnen inwerken op jongeren die moeten kiezen welke hogere of universitaire opleiding zij gaan volgen.*



## VCB EN AANNEMERIJ ONMISBARE PARTNER VOOR FLUVIUS

*Fluvius en de Vlaamse Confederatie Bouw hebben een afspraak met de geschiedenis. Samen zullen zij de komende jaren mee de toekomst van Vlaanderen vormgeven. Aan het woord is Raf Bellers, de directeur Supply Chain bij Fluvius.*

'Een afspraak met de geschiedenis' is een stevige uitspraak. Maar ik kan ze staven met concrete argumenten. Ik vind die in de vernieuwde strategie van Fluvius. Als netbedrijf hebben we een plan dat er voor moet zorgen dat elke inwoner van Vlaanderen ook in de toekomst comfortabel kan genieten van betrouwbare nutsvoorzieningen, tegen de laagst mogelijke prijs. In een duurzaam Vlaanderen, bovendien.

Een van de pijlers in die strategie is onze doelstelling om te bouwen aan toekomstgerichte netwerken. We maken onze netten klaar voor een Vlaanderen dat in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Onze netten zullen ook bestand moeten zijn tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Als we nu de juiste stappen zetten, kunnen we de kosten beperken en het comfort van de klant garanderen.

Bovendien zegt onze strategie ook dat we maximaal inzetten op de synergie over onze netwerken heen. We willen zo veel mogelijk nutsvoorzieningen samen aanpakken, van elektriciteit tot riolering. Dat beperkt de hinder en beperkt opnieuw de factuur. Deze doelstelling vraagt om nieuwe samenwerkingsvormen, ook met de bouwsector.

Er komt dus heel wat op ons af, morgen maar vandaag ook al. We werken aan projecten die ons helpen om onze ambities waar te maken. Denk maar aan de versnelde uitrol van de digitale meter. Tegen eind 2024 zal 80% van de gezinnen in Vlaanderen er een hebben. Een enorm project dat elke Vlaming inzicht geeft in zijn of haar energiegebruik,

en de kans om een actieve speler te worden in het energieverhaal. Daarnaast kiezen veel gemeenten voor de verleding van hun openbare verlichting. Ook dit grote project is een cruciale stap op weg naar een duurzamer energiegebruik.

Maar daar stopt het niet. De klimaatverandering brengt periodes van droogte met zich mee, afgewisseld met stortvlagen. Dat dwingt ons als grootste gemeentelijke rioolbeheerder om actief te investeren in nieuwe oplossingen. En in overleg met de betrokken overheden bekijken we de opportuniteiten voor warmte- en glasvezelnetten.

De VCB en de aannemerij zijn daarbij voor Fluvius een onmisbare partner. Meer nog dan in het verleden hebben we de ervaring, de expertise en – letterlijk en figuurlijk – de sterke schouders van de VCB en de aannemers nodig om deze projecten te realiseren. We willen onze samenwerking verder uitbouwen. Daarin worden we gesterkt door de positieve ervaringen uit het verleden. Aan het begin van de coronacrisis zagen we bijvoorbeeld dat de bouwsector zijn uiterste best deed om ons te helpen bij een veilige en snelle heropstart. Waarvoor onze grote dank.

De komende jaren zullen we blijven inzetten op goede overeenkomsten, overleg en communicatie met de sector. Ook dat loopt vandaag goed, onder meer dankzij de hulp van de VCB. We zijn klaar om samen met de VCB werk te maken van een Vlaanderen waar het goed leven is.





## OOK IN DE BOUW SAMEN VERDER GERAKEN

*Begin 2019, toen nog niet over het coronavirus gesproken werd, gaf het WTCB het startschot voor zijn nieuwe actieplan Give Me Five. De focus lag daarbij op het leveren van nog meer toegevoegde waarde, het inzetten op innovatie en op digitalisering en industrialisering – beter gekend onder de gezamenlijke noemer Bouw 4.0. Onze resultaten communiceren naar de leden en last but not least nog beter samenwerken vormen de twee overige punten van het GM5-actieplan. Door de recente gebeurtenissen is het WTCB er meer dan ooit van overtuigd dat deze 5 aspecten essentiële pijlers voor de verdere toekomst van de bouwsector zijn. Olivier Vandooren, directeur-generaal van het WTCB, geeft meer toelichting.*

Tijdens de coronacrisis is het alvast voor iedereen duidelijk geworden hoezeer we nood hebben aan efficiënte digitale communicatietechnologieën om onze sociale en professionele contacten te kunnen onderhouden en zo onze netwerken draaiende te houden. Het WTCB heeft dan ook in samenwerking met de verschillende beroepsorganisaties het nodige gedaan, onder meer via digitale leermodules, voor de adoptie van nieuwe technologie om zo van deze beproeving een trigger voor innovatie en bron van moderniteit voor alle bouwprofessionelen te kunnen maken.

Door bestaande samenwerkingen verder uit te diepen en nieuwe partnerships aan te gaan, werd de ambitie omarmd om samen te zorgen voor een veerkrachtige en sterkere bouwsector.

Binnen de vijfde GM5-as van samenwerking wordt de huidige cruciale rol van de Technische Comités binnen het WTCB alvast onderstreept en versterkt. De aannemers nemen op die manier zelf de touwtjes in handen zodat de activiteiten van het WTCB steeds nauw afgestemd zijn op de wensen van de sector. Gelet op de grote maatschappelijke uitdagingen die voor de deur staan, is het voor het bouwbedrijf immers meer dan ooit van belang om de krachten te bundelen.

Via het 'Innovaders'-initiatief zijn er stappen gezet om 10 ervaren partners in evenveel sectoren samen te brengen die innovatie kunnen inspireren, stimuleren en ondersteunen.

Met het in samenwerking met de VCB onlangs opgezette NIVB-initiatief met betrekking tot lerende netwerken rond de vernieuwing van bedrijfsvoering en de versnelde adoptie van bewezen innovaties in de bouw, werd een verdere stap in de richting van meer samenwerking in synergie gezet.

Ook op Europees en internationaal vlak blijven we via onze diverse netwerken ENBRI, ECCREDI, CIB en ENIVE maximaal inzetten op samenwerking.

De spreuk 'alleen gaan we sneller, maar samen geraken we verder' past dus perfect bij de collectieve gedachte die het WTCB ten behoeve van de stakeholders in de sector wil blijven verdedigen.